

Budějovická krizová centra
v letech 2015 – 2016 realizují projekt

Zapojení dětí
z Jihočeského kraje
do rozhodovacích procesů
v rodinných záležitostech

„Chceš být s mámou nebo s tátou?“
aneb
Jak se dětí (ne)ptát?

Právo dětí „být slyšeno“ je zakotveno v mnohých národních i nadnárodních právních předpisech, avšak ne vždy je u nás důsledně uplatňováno.

„Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují dítěti, které je schopno formulovat své vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž se názorům dítěte musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni.“
(Úmluva o právech dítěte, čl. 12)

„Dítě má právo svobodně vyjadřovat své názory ve všech záležitostech, které se ho dotýkají. Dítě musí být vždy zahrnuto do řešení, které se ho týká. Názor dítěte musí být zjišťován a respektován.“
(Národní strategie ochrany práv dětí, cíl č. 3)

Nejcitlivější a zároveň nejčastější oblastí, kde k těmto rozhodovacím procesům dochází, je rozvodová problematika a s ní spojená oblast rozhodování o svěření dítěte do péče.

Rozvod, to jsou často kromě dusné atmosféry také nekončící soudní řízení o určení styku s dítětem, o majetek, o určení výživného apod. Děti jsou vyšetřovány soudními znalci, musí se opakovaně vyjadřovat, ke komu projevují větší příchylnost, s kým by chtěly žít...

Tento bolestný proces dítě těžce traumatizuje. V tomto období jsou děti zvýšeně zranitelné, ocitají se uprostřed bitevního pole otevřeného konfliktu a stávají se předmětem manipulování a využívání dítěte jako „živého štítu“.

Projekt „Zapojení dětí z Jihočeského kraje do rozhodovacích procesů v rodinných záležitostech“

Od ledna 2015 do března 2016 toto téma řeší projekt Krizového centra pro děti a rodinu v Jihočeském kraji, z.s., a Theia – krizového centra, o. p. s.

Projekt je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska částkou 1 446 057 Kč. Prostřednictvím Finančních mechanismů EHP a Norska přispívá Norsko spolu s Islandem a Lichtenštejnskem ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce a kontaktů s patnácti evropskými státy.

Projekt se zaměřuje na zapojování dětí do rozhodovacích procesů, a to speciálně na oblast rozhodování o svěření dítěte do péče v rámci rozvodového řízení. Zde je právo dítěte vyjádřit svůj názor klíčové, avšak nese s sebou některé nástrahy a úskalí.

Základní principy projektu:

- princip nejlepšího zájmu dítěte
- princip vnímání dítěte jako subjektu práva (schopnost být nositelem i vykonavatelem práv a povinností), nikoli jako objektu práva (o kterém je rozhodováno).

Hlavním posláním projektu je:

- zlepšit postavení dětí a mladých lidí v řízeních, kdy je rozhodováno o záležitostech, kterých se jich bezprostředně týkají
- napomoci k důslednější realizaci jejich práva svobodně vyjadřovat své názory v těchto záležitostech
- zajistit, aby tyto názory byly zjišťovány, respektovány a byly vždy zohledněny v procesu rozhodování.

1. fáze – Sběr a analýza dat relevantních klientských případů

Zdrojem dat jsou aktuální případy současných klientů a především archiv klientských složek obsahující stovky případů, ze kterých lze čerpat užitečné informace. Pozornost bude věnována především otázkám: Jak proces rozhodování o dítěti probíhal? Jakým způsobem proběhlo zjišťování názoru dítěte? Bylo právo dítěte „být slyšeno“ naplněno? Bylo naplněno dostatečně nebo jen formálně? Jaké slabiny proces měl? A podobně.

2. fáze – Vytvoření metodických materiálů

Cílem aktivity je nalézt základní principy práce s dětmi a jejich rodinami a všeobecně platné nástroje pro zjišťování jejich názoru.

První metodický materiál je zacílený spíše na pracovníky státní správy (pracovníky orgánů péče o děti, soudů, soudních znalců apod.). Druhý je určen všem pracovníkům z pomáhajících profesí pracujících s dětmi a mladými lidmi.

1) Pro pracovníky **státní správy**:

- Zapojení dětí do rozhodovacích procesů v soudních a správních řízeních
- Úskalí a rizika v procesu zapojování dětí do rozhodovacích procesů
- Zapojení dětí vyžadujících specifický přístup (dětí se speciálními potřebami)
- Navržení zefektivnění systému spolupráce relevantních subjektů

2) Pro **širší odbornou veřejnost**:

- Práce s celým rodinným systémem s důrazem na zapojení dětí
- Podpora setkávání (řízené styky)
- Navržení zefektivnění systému spolupráce relevantních subjektů

Metodiky řeší otázky:

- syndromu zavrženého rodiče
- manipulace dítěte rodiči
- otázku svéprávnosti a vyzrállosti dítěte
- možnosti zjišťování názoru dítěte, které nedokáže nebo nechce svůj názor vyjádřit verbálně aj.

Navržení zefektivnění systému spolupráce

V průběhu projektu má realizační tým za úkol navrhnout optimální podmínky pro fungování systému služeb pro rodiny a děti tak, aby systém jako celek dokázal najít skutečný názor dítěte, znal šetrný způsob jeho vyslyšení a přihlédl k němu v procesu rozhodování. V rámci aktivity proběhne odborná diskuse mezi pracovníky soudů, orgánů sociálně-právní ochrany dětí a neziskových organizací na téma aktuálními nedostatky nastavených mechanismů.

3. fáze – Pilotní ověření v praxi a případná revize

Pilotní ověření proběhne jednak v rámci běžné práce s klienty a jednak v rámci

1) **programů pro školy** (s důrazem na kvantitu)

realizátor: THEIA – krizové centrum, o. p. s.

Theia pracuje po celou dobu své existence s dětmi na základních a středních školách v regionu. Jedná se o stabilní spolupracující školy, kdy s dětmi těchto škol pracuje opakovaně. V rámci projektu je plánováno zapojení dětí na těchto školách, ve vybraných třídách

2) **podpůrně-terapeutických skupin** (s důrazem na soustavnou práci s relativně stálou skupinou)

realizátor: Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji, z.s.)

V Krizovém centru se v současnosti schází skupina pro dospívající mládež. Adolescentní skupina je otevřená, ale jde o relativně stálou skupinu účastníků, což nabízí systematickou práci v rámci aktivity zapojení dětí a mladých lidí do projektu – tj. zapojení do procesu a hodnocení tvorby metodik a jejich následného ověřování.

Dochází tak k faktickému zapojení dětí a mladistvých do projektu, kdy budou participovat na vzniku metodických materiálů, které se jich dotýkají nebo mohou dotýkat.

Realizace vzdělávacích kurzů

Kvalifikovaně zjistit skutečný (nejen prezentovaný) názor dítěte si klade zvýšené nároky na odbornou způsobilost daného pracovníka. Projekt napomáhá zvyšování kvalifikace pracovníků ve státní správě a relevantních odborných institucí a rozvoji kompetencí v oblasti zjišťování názoru dítěte a práce s dítětem a celým rodinným systémem obecně.

Kurzy budou určeny:

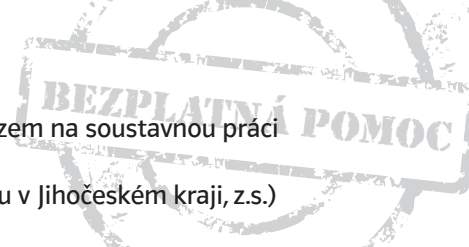
1) **Pro odborníky-specialisty v dané problematice** (zejména pracovníky soudů a orgánů sociálně-právní ochrany dětí)

2) **Pro širší odbornou veřejnost** (určená pro pracovníky pomáhajících profesí dané cílové skupiny)

Proběhne 14 vzdělávacích aktivit.

Posledními výstupy projektu bude:

- vydání odborné publikace shrnující veškeré informace vzešlé z realizace projektu
- uspořádání odborné konference za účasti zástupců orgánů péče o děti, soudů, MPSV, dalších odborných organizací poskytující služby dětem a jejich rodinám.

KRIZOVÉ CENTRUM
pro děti a rodinu v Jihočeském kraji,
z. s.

**Krizové centrum pro děti a rodinu
v Jihočeském kraji, z.s.**
Jiráskovo nábř. 1549/10
370 04 České Budějovice

IČ: 26641283
DIČ: CZ26641283

č. ú.: 107-927 826 0297/0100

Tel: +420 387 410 864
Email: pomoc@ditevkrizi.cz
Web: www.ditevkrizi.cz

THEIA
krizové centrum o. p. s.

THEIA - krizové centrum o.p.s.
Máněsova 11/3b
370 01 České Budějovice

IČ: 26562731
DIČ: CZ26562731

č. ú.: 260 726 756/0300

Tel: +420 775 202 421
Email: pomoc@theia.cz
Web: www.theia.cz

Projekt je podpořen grantem
z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

